Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2653

Vragen van het lid **Azmani** (VVD) aan de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie over *het bericht «Wat mis kan gaan bij een uitzetting; 3.165 vluchten geboekt 1.225 geannuleerd. Uitzetten vreemdelingen mislukt steeds vaker»* (ingezonden 9 mei 2016).

Antwoord van Staatssecretaris **Dijkhoff** (Veiligheid en Justitie) (ontvangen 26 mei 2016).

Vraag 1, 2
Bent u bekend met het bericht «Wat mis kan gaan bij een uitzetting; 3.165 vluchten geboekt 1.225 geannuleerd. Uitzetten vreemdelingen mislukt steeds vaker»?[1]
Is deze berichtgeving juist?

Antwoord 1, 2
Het is juist dat het aantal annuleringen van vluchten in 2014 en 2015 is toegenomen ten opzichte van 2013. De implementatie van de Dublin-verordening heeft ertoe geleid dat bewaring voorafgaand aan vertrek nog meer dan voorheen met waarborgen is omkleed, hetgeen tot gevolg heeft dat minder vreemdelingen voorafgaand aan de uitzettingen in bewaring kunnen worden gesteld. Daarmee is het voor vreemdelingen die niet meewerken aan vertrek eenvoudiger om zich voorafgaand aan het vertrek aan het toezicht te onttrekken, met annuleringen van vluchten tot gevolg. Nederland vraagt in EU-verband aandacht voor dit punt in het kader van de herziening van de Dublinverordening.
Verder worden vluchten soms geannuleerd omdat de vreemdeling eerder kan vertrekken, bijvoorbeeld als hij zelf een ticket overlegt of omdat hij alsnog zelfstandig vertrekt met IOM. Het is dus niet altijd zo dat een annulering ook betekent dat een vreemdeling niet vertrekt.
Voor het overige verwijs ik u naar de antwoorden op de overige vragen.

Vraag 3, 4
Ziet u mogelijkheden om het door middel van medische ingrepen of juridische procedures oprekken van het verblijf aan te pakken en in te perken?
Wat wordt er gedaan om annuleringen van uitzettingen door nieuwe asiel- of beroepsprocedures te voorkomen? En zijn hier nog verbeteringen mogelijk?

[1] NRC.NEXT, 4 mei 2016

ah-tk-20152016-2653
ISSN 0921 - 7398
’s-Gravenhage 2016

Antwoord 3, 4
Verbeteringen in het terugkeerproces zijn altijd mogelijk en er wordt steeds actief gezocht naar mogelijkheden om knelpunten in procedures weg te nemen. Daarbij is van betekenis het evenwicht te bewaren tussen enerzijds het belang van de staat om het (gedwongen) vertrek procedureel zo soepel mogelijk te laten verlopen, en anderzijds het belang van het individu door te voorkomen dat, door administratieve vergissingen of anderszins, een vreemdeling wordt uitgezet voor wie dat een schending van de meest fundamentele rechten betekent.
De bepaling in het Vreemdelingenbesluit (artikel 3.1 Vb 2000) op dit punt, is voor het overgrote deel ingegeven door Europese regelingen, in het bijzonder artikel 41 van de Richtlijn 2013/32/EU van het Europese parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende gemeenschappelijke procedures voor de toekenning en intrekking van de internationale bescherming (hierna: de Procedurerichtlijn) waarin is geregeld in welke gevallen een asielaanvraag niet mag worden afgewacht.
Dit is ook een belangrijk aandachtspunt van Nederland bij het invullen van het voorzitterschap van de Europese Unie. De inspanningen van Nederland zijn er op gericht om de samenwerking op het gebied van terugkeer van migranten zonder verblijfstatus met derde landen en tussen lidstaten onderling te verbeteren, alsmede het oneigenlijk gebruik van rechten en procedures om terugkeer te frustreren tegen te gaan. Tegelijkertijd worden de lidstaten van de EU en de instellingen van de EU aangemoedigd kritisch te kijken naar de noodzaak om wet- en regelgeving aan te passen en de mogelijkheid om administratieve hobbels in het terugkeerproces weg te nemen, met inachtneming van de grondrechten en de rechtsbescherming zoals deze zijn verankerd in de EU en nationale wet- en regelgeving. Daarbij zal tevens worden gekeken om procedures beter op elkaar af te stemmen en informatie en goede ervaringen uit te wisselen om het fenomeen van oneigenlijk gebruik aan te pakken en een effectievere terugkeer te bewerkstelligen.
Op dit moment worden voorbereidingen getroffen om onder meer de Procedurerichtlijn en de Dublinverordening te herzien. Inzet bij deze herziening zal zijn om de procedures met betrekking tot overdracht, uitzetting en bewaring te vereenvoudigen en beter op elkaar af te stemmen. Ook moeten herhaalde en last minute asielaanvragen met het enkele doel terugkeer te frustreren, waarbij geen nieuwe elementen en bevindingen aan de orde zijn, zo veel mogelijk worden voorkomen. Niet alleen in Nederland maar ook in andere lidstaten lijkt hiervoor steun te bestaan.

Vraag 5
Welke «probleemlanden» kennen we die niet mee willen werken aan gedwongen terugkeer? Welke interventies worden ten aanzien van deze landen gepleegd? En hoe het staat met de gezamenlijke Europese aanpak van probleemlanden?

Antwoord 5
Allereerst is van belang dat een vreemdeling in principe altijd vrijwillig en zelfstandig kan terugkeren naar het land van herkomst. Er zijn geen landen bekend die structureel weigeren hun onderdanen zelfstandig terug te laten keren. Daarnaast hebben veel landen geen principiële bezwaren tegen gedwongen terugkeer van hun burgers. Een aantal landen weigert uit beleidsoverwegingen echter mee te werken aan gedwongen terugkeer. Daarnaast werkt een aantal landen tegen door het stellen van veel voorwaarden, het niet reageren op verzoeken of het opwerpen van vragen. Het is moeilijk om een representatief beeld te geven over een langere periode aangezien het niveau van medewerking geen lineair beeld laat zien. Hoewel dit dus wisselt, verloopt de samenwerking op het gebied van gedwongen terugkeer op dit moment minder soepel met onder andere China, Algerije, Ethiopië, Iran, Irak, Somalië, Sierra Leone en Guinee. Een voortdurend proces van relatiebeheer is van belang om met deze landen in gesprek te blijven, te onderhandelen, zowel bilateraal als in EU-verband.

Vraag 6
Is er vaak sprake van administratieve fouten of vertraging onderweg waardoor een uitzetting misloopt? Zo ja, bent u bereid in te zetten op het voorkomen van dergelijke onnodige fouten?

Antwoord 6
Een uitzetting kan om verschillende redenen niet doorgaan. Hoe vaak dit gebeurt als gevolg van administratieve fouten of vertraging onderweg wordt niet apart bijgehouden. Wel wordt door de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) geregistreerd om welke redenen een eenmaal geboekte vlucht wordt geannuleerd. Vaak gebeurt dit vanwege wettelijke procedures, bijvoorbeeld omdat de vreemdeling een nieuwe asielprocedure start of als de rechtbank een ingediend verzoek om een voorlopige voorziening toewijst. In een beperkt deel van de gevallen (in 2015 ging het om iets minder dan 5% van het totaal aantal annuleringen) is de reden van de annulering het gevolg van een administratieve fout, zoals bijvoorbeeld een verkeerd gespelde naam. Uiteraard wordt er getracht dit zoveel mogelijk te voorkomen.

Vraag 7
Ziet u mogelijkheden om uitzettingen middels lange vluchten (met een overstap) beter te laten verlopen?

Antwoord 7
Er wordt altijd gezocht naar de beste mogelijkheid om vreemdelingen te laten terugkeren. Het is echter niet altijd mogelijk om lange vluchten en/of een overstap te voorkomen.

Vraag 8
Hoe komt het dat Nederland Europees gezien slecht scoort als gebruiker van Frontex-faciliteiten? Waarom lukt het Nederland niet om uitzettingen af te stemmen met andere EU-lidstaten? Bent u van mening dat hier zo snel mogelijk verandering in moet komen?

Antwoord 8
Nederland doet actief mee aan door FRONTEX en door andere lidstaten geplande Joint Return Operations (JRO's). Bij iedere FRONTEX-vlucht wordt door DT&V kritisch gekeken of de Nederlandse participatie kan worden vergroot. Daarbij speelt mee dat aan de voorwaarden moet worden voldaan alvorens een vreemdeling kan worden aangemeld voor zo'n vlucht. Zo moet de vreemdeling uitzetbaar zijn en in het bezit van geldige reisdocumenten. Voor zowel de reisdocumenten en het verkrijgen van landingsrechten is de medewerking van de landen van herkomst nodig. Omdat vreemdelingen niet onnodig lang in vreemdelingenbewaring mogen verblijven, «spaart» de DT&V geen vreemdelingen op voor een FRONTEX-vlucht. Als er een mogelijkheid is om een vreemdeling eerder te laten terugkeren, dan gebeurt dat. Overigens zet Nederland vooral in op het zelfstandig vertrek van vreemdelingen. Wanneer zij zelfstandig vertrekken, of zonder escorts, vertrekken zij niet via een JRO. Nederland zal steeds kritisch blijven kijken om deelname aan JRO's te maximeren. Daarbij is het natuurlijk wel Van belang dat de DT&V op dat moment vreemdelingen in de caseload heeft die afkomstig zijn uit het land van bestemming van de FRONTEX-vlucht. Dat is lang niet altijd het geval. Tenslotte is in het voorstel voor de nieuwe verordening voor de Europese Grens en Kustwacht een grotere rol voor het agentschap opgenomen t.a.v. terugkeer. Nederland ondersteunt deze grotere rol en verwacht dat FRONTEX hiermee het instrument van de JRO's effectiever kan gebruiken om de lidstaten te ondersteunen.